

DRUŠTVO ASOCIACIJA

—društvo nevladnih organizacij in posameznikov na področju kulture

PISARNA

Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana

SEDEŽ

Metelkova 6, 1000 Ljubljana

+386 (0)1 4341 244

+386 (0)51 773 611

info@asociacija.si

www.asociacija.si

DAVČNA ŠTEVILKA

38450666 (nismo dav. zav.)

MATIČNA ŠTEVILKA

1768875

TRR

SI56 61000 0014575 664

Ministrstvo za kulturo RS

Maistrova ulica 10
1000 Ljubljana

Ljubljana, 2. september 2026

Odziv Društva Asociacija na predlog Pravilnika o strokovnih komisijah

V Društvu Asociacija se odzivamo na predlog Pravilnika o strokovnih komisijah, ki ga je Ministrstvo za kulturo na portal e-Demokracija vložilo 26. avgusta 2026 in za javno razpravo predvidelo do 3. septembra 2026.

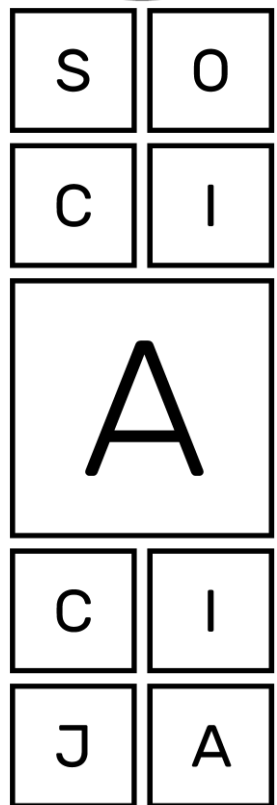
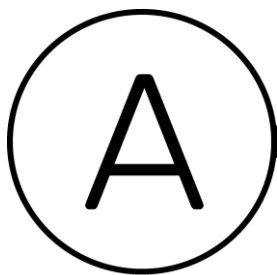
Uvodoma v društvu komentiramo splošne cilje predloga in postopanje ministrstva.

Posodobitve so dobrodošle, nekatere nove rešitve pa zahtevajo jasnejše varovalke strokovne avtonomije

Strokovne komisije niso zgolj notranji organizacijski mehanizem ministrstva. So eden ključnih načinov, s katerimi država v postopke izvajanja javnega interesa za kulturo vključuje področno stroko ter zagotavlja strokovno, pluralno in od dnevne politike neodvisno presojo. Spremembe njihove sestave, pristojnosti in načina dela zato neposredno vplivajo na kakovost odločanja o javnem financiranju, položaju samostojnih delavcev v kulturi in drugih pravicah po Zakonu o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK).

Društvo Asociacija pozdravlja prizadevanje Ministrstva za kulturo za posodobitev ureditve strokovnih komisij in posamezne predlagane spremembe, ki lahko prispevajo k boljši organizaciji njihovega dela. **Predlog vsebuje nekatere smiselne rešitve**, med njimi tudi take, ki jih v Asociaciji tradicionalno zagovarjamo. Kot pozitivne ocenjujemo zlasti jasnejšo ureditev administrativne podpore komisijam, natančnejše evidentiranje poteka usklajevanja ocen, uvedbo poročila o delu ob zaključku mandata ter ločeno obravnavo nekaterih področij, kjer je mogoče utemeljeno govoriti o posebnih strokovnih kompetencah, denimo plesnih umetnosti ter arhitekture in oblikovanja. Te rešitve lahko izboljšajo področnost, sledljivost in odgovornost strokovnega dela, če jih spremljajo ustrezne varovalke.

Vendar pa **predlog** pravilnika po naši oceni **presega tehnično oziroma organizacijsko posodobitev sistema**. Pomembno namreč posega v zemljevid komisij, vnovič uvaja posebno horizontalno komisijo za statusne pravice, odpravlja samostojno komisijo za podporne programe, spreminja način oblikovanja ocen in krepi koordinacijsko vlogo predsednika ter pristojnih uslužbencev ministrstva in režim imenovanja začasnih komisij. Zato ga je

treba presojati tudi z vidika temeljnega vprašanja, kakšno vlogo naj imajo strokovne komisije pri izvajanju kulturne politike: ali naj bodo predvsem notranje organizirana posvetovalna telesa ministrstva ali pa predvsem okrepljen mehanizem zagotavljanja neodvisne, pluralne in strokovno utemeljene presoje.

Kakšne reformne cilje predlog zasleduje in kako odraža cilje reforme iz 2022?

To vprašanje je posebej pomembno v luči reforme sistema iz leta 2022. Ministrstvo za kulturo je takrat samo poudarjalo, da novi pravilnik krepi avtonomijo strokovnih komisij, preprečuje vpliv politike na njihovo delo, povečuje strokovnost in zagotavlja širšo strokovno preglednost ter ustrežnejše vrednotenje projektov¹. Prav tako je ministrstvo kot pomembna načela pri sestavi komisij izpostavilo strokovnost, uravnoteženo zastopanost, geografsko razpršenost ter kombinacijo izkušenj iz različnih zvrsti in organizacijskih oblik delovanja. Ker je bila ta ureditev vzpostavljena z namenom krepitve strokovne avtonomije in kakovosti odločanja, je pri njeni ponovni spremembi toliko pomembneje jasno pokazati, katere težave so se v praksi od leta 2022 pokazale in ali predlagane rešitve te cilje krepijo ali od njih odstopajo.

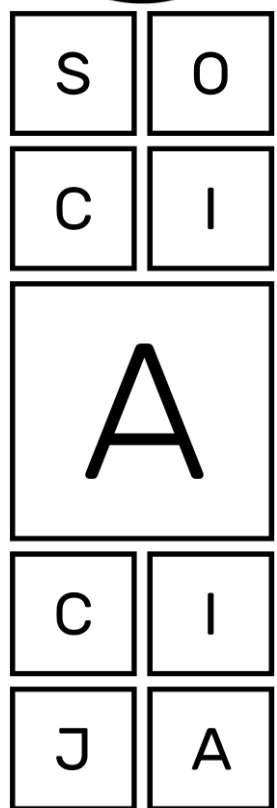
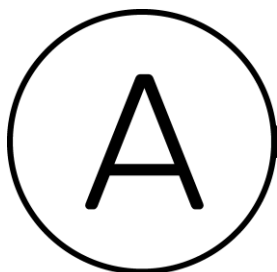
Pri presoji novega predloga zato ni dovolj ugotoviti, ali je posamezna določba bolj natančna ali administrativno učinkovitejša. Aktualno ministrstvo predloga sprememb zadevnega pravilnika ni vsebinsko pospremilo z opredelitvijo vodil, ki jih pri reformi zasleduje. Obenem je iz predloga mogoče razbrati, da z uskladitvijo terminologije s krovno zakonodajo, nekaterimi redakcijskimi pojasnili in ukrepi za krepitev procesne učinkovitosti na več mestih zasleduje cilje, ki so skladni z dosedanjimi prizadevanji za izboljšanje sistema.

Ključno vprašanje pa vendarle ostaja, **ali predlagane spremembe v največji možni meri nadaljujejo smer k večji strokovni avtonomiji, pluralnosti in transparentnosti ali pa jo na posameznih mestih zmanjšujejo**. Prav od odgovora na to vprašanje je odvisno, ali gre za posodobitev sistema ali za spremembo njegovega temeljnega razmerja med stroko in izvršilno oblastjo in torej nadgradnjo ali regresijo ali celo oboje. **V društvu Asociacija zagovarjamo in pozdravljamo vsak korak v smeri krepitve avtonomije, strokovnosti, pluralnosti in transparentnosti delovanja strokovnih komisij. Ob tem pa v enakovrednem pomenu zagovarjamo tudi dosledno zagotavljanje kontinuitete kulturnopolitičnih odločitev, ki pomenijo bistven in dolgo pričakovan razvoj in krepitev domačega kulturnega ekosistema in ureditve.**

Zato predlagamo, da ministrstvo predlog dopolni tako, da bo nedvoumno zagotavljal in krepil:

1. področno strokovnost in pluralno sestavo komisij;
2. ustrezno obravnavo transdisciplinarnih umetnosti in čezsektorskega delovanja;

¹ Cilji in rešitve reforme odločanja v polju kulture iz leta 2022 je Ministrstvo za kulturo opredelilo ob objavi javne razprave, ko je javna razprava prav tako trajala le 12 dni, in Dostopno na: <https://www.gov.si/novice/2022-08-26-javna-obravnavo-pravilnika-o-strokovnih-komisijah/>

3. ohranitev samostojne komisije za podporne programe;
4. področno presojo statusnih pravic oziroma najmanj obvezno sodelovanje matičnih komisij;
5. individualno strokovno presojo pred kolektivno razpravo in sledljiv nastanek končnega mnenja;
6. procesno, ne hierarhično vlogo predsednika komisije;
7. transparentno imenovanje ter omejeno uporabo začasnih komisij brez javnega vabila;
8. učinkovito možnost izjasnitve in neodvisne ponovne strokovne presoje;
9. sorazmerna pravila o potrjevanju zapisnikov, ustrezno plačilo celotnega strokovnega dela ter javnost zaključnih poročil.

Prekratek rok in odsotnost presoje učinkov: ministrstvo naj predlog umakne

Za odziv javnosti je predvidenih le osem dni, kar je glede na vsebino in pomen predlagane ureditve izrazito prekratek rok za kakovostno vključevanje strokovne in zainteresirane javnosti. Resolucija o normativni dejavnosti kot minimalni standard določa, da naj sodelovanje javnosti pri pripravi predpisov praviloma traja od 30 do 60 dni, pri čemer načelo pravočasnosti zahteva zagotavljanje razumnega časa za pregled gradiv ter pripravo predlogov, pripomb in mnenj. Tudi 9. člen Poslovnika Vlade RS določa 30- do 60-dnevni rok za odziv javnosti, medtem ko 8.d člen pri podzakonskih predpisih ministra predvideva smiselno uporabo teh določb. Čeprav pri pravilniku ministra 30-dnevnega roka zato ni mogoče brez nadaljnjega opredeliti kot absolutno procesno obveznost, osem dni nedvomno bistveno odstopa od standardov kakovostnega sodelovanja javnosti. Gre za prakso, ki bistveno ne odstopa od preteklih sprememb zadevne ureditve, in vendar v tem ne gre iskati podlage za nadaljevanje problematične prakse.

Še posebej problematično je, da je bil predlog objavljen potihoma, brez javne izpostavitve na spletni strani ministrstva, in konec avgusta, ko poletni dopusti, priprave na začetek šolskega leta ter načrtovanje jesenskega delovnega obdobja objektivno zmanjšujejo možnosti za organiziran odziv strokovne javnosti ter sodelovanje organizacij in posameznikov, ki jih ureditev neposredno zadeva.²

Takšen način priprave pravilnika je problematičen tudi z vidika **širših zavez aktualne vlade**³, ki jih je Asociacija že izpostavila v analizi koalicijske pogodbe⁴. Koalicijska pogodba na področju kulture poudarja debirokratizacijo, večjo učinkovitost in razvojno naravnost kulturne politike, hkrati pa napoveduje podatkovno podprto odločanje in javne evalvacijske mehanizme.

² Za razliko od načina naznanitve predloga sprememb iz leta 2022, ko ga je Ministrstvo za kulturo pospremlilo z novico na spletni strani organa (glej opombo pod črto št. 1), danes na spletni strani ministrstva beremo o javni razpravi glede predlogov sprememb medijske zakonodaje, novica o predlogu sprememb odločanja v polju kulture pa umanja. Dostopno na:

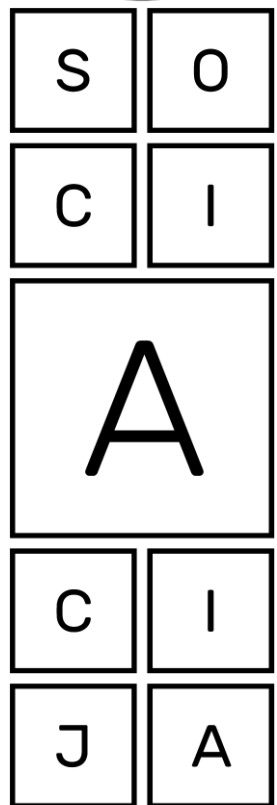
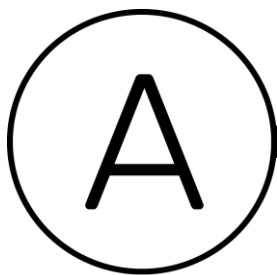
<https://www.gov.si/novice/?org%5B0%5D=28> in <https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-kulturo/javne-objave/>

³ Koalicijska pogodba za mandat 2026-2030. Dostopno na:

https://img.rtvsl.si/_files/2026/05/21/28_620481925533925398_21-05-2026-0682_001.pdf

⁴ Asociacijina analiza koalicijske pogodbe za mandat. Dostopno na:

<https://www.asociacija.si/si/2026/07/31/asociacija-analizira-koalicijska-pogodba-za-mandat-2026-2030/>

Pri tem je pomembno tudi, da je bil Pravilnik o strokovnih komisijah nazadnje spremenjen in dopolnjen decembra 2024, torej pred manj kot dvema letoma. Predlogu pa evalvacija veljavne ureditve ni priložena. Ob ponovni spremembi oziroma preden se ureditev ponovno spreminja, bi bilo zato Ministrstvo moralo javnosti predstaviti, kako so se spremembe iz leta 2024 v praksi izkazale, katere težave so se po njih pokazale in **na katerih podatkih temelji ocena, da je potrebna nova sprememba in kako ta nadaljuje oziroma spreminja tedanje cilje ter upošteva relevantne raziskovalne ugotovitve**⁵.

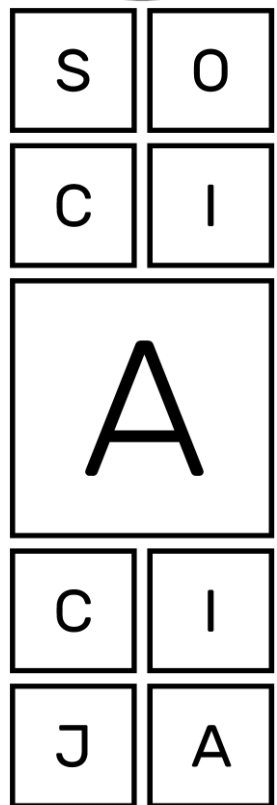
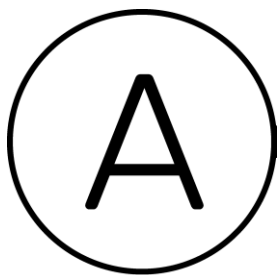
Debirokratizacija in večja učinkovitost, ki ju napoveduje ministrstvo, pač ne moreta pomeniti zmanjševanja možnosti za sodelovanje tistih, ki bodo nove rešitve v praksi izvajali in jih neposredno občutili. Prav nasprotno: če želi ministrstvo spreminjati način delovanja strokovnih komisij kot enega ključnih mehanizmov odločanja o javnem financiranju kulture, mora biti sprememba utemeljena na jasni analizi obstoječega sistema, preverljivih podatkih o njegovih pomanjkljivostih, presoji učinkov predlaganih rešitev ter dialogu s stroko in drugimi deležniki.

Asociacija je hkrati že opozorila⁶, da mora biti pri pomembnih sistemskih odločitvah vrstni red odločanja drugačen: najprej je treba problem izkazati, nato primerjati možne rešitve in njihove učinke ter šele na tej podlagi sprejeti odločitev o spremembi. V društvu dosledno zagovarjamo, **če država spreminja način odločanja o javnem financiranju kulture, mora najprej pokazati, kateri problem rešuje, zakaj je izbrana rešitev boljša in kakšni bodo njeni učinki, nato pa stroki omogočiti dovolj časa, da se do predlaganih sprememb opredeli**.

Pričujoči predlog pravilnika pa je bil javnosti predstavljen z izjemno kratkim rokom za odziv, brez možnosti za resno strokovno presojo njegovih učinkov. Če naj bo reforma strokovnih komisij korak k bolj učinkovitemu, transparentnemu in kakovostnemu odločanju, mora biti mogoče pokazati,

⁵ Med strokovnimi podlagami, ki so neposredno relevantne za presojo predloga pravilnika, so zlasti primerjalna analiza strokovnega ocenjevanja, ki jo je leta 2021 pripravil Muzej za arhitekturo in oblikovanje oziroma Center za kreativnost, mednarodna primerjalna analiza Zavoda Poligon iz leta 2024 ter analiza priporočil z izvedbenim načrtom, ki jo je leta 2025 pripravil Simon Kardum. Raziskave med drugim obravnavajo sestavo in velikost komisij, področnost strokovnega odločanja, vključevanje oseb z neposrednimi izkušnjami iz prakse, usposabljanje članov, trajanje mandatov, položaj komisij v razmerju do političnih odločevalcev ter možnosti izboljšanja transparentnosti, učinkovitosti in pravičnosti strokovne presoje. Predlagatelj bi lahko navajal tudi druge relevantne vire, vsekakor pa bi moral pojasniti, kako je njihove ugotovitve upošteval pri pripravi nove ureditve in iz katerih razlogov je od posameznih priporočil odstopil. Anja Zorko, Nejc Avbelj, Suzana Pecin, Maja Kovačič in Lejla Perviz, Primerjalna analiza strokovnega ocenjevanja programov in projektov na področju kulture, financiranih iz javnih sredstev na ravni države (MK, JSKD, SFC, JAK), in predlogi za izboljšave na tem področju v Sloveniji, MAO/CZK, 2021. Dostopno na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/NSK/Drugi-dokumenti/Primerjalna-analiza-strokovnega-ocenjevanja-programov-in-projektov.docx>. Eva Matjaž in Luka Piškorič, Mednarodna primerjalna analiza modelov ocenjevanja programov in projektov, sofinanciranih iz javnih sredstev v Franciji, na Češkem in Danskem, Zavod Poligon, 2024. Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/NSK/Drugi-dokumenti/Raziskava_Polygon_NSK.pdf. Simon Kardum, Analiza priporočil in izvedbeni načrt izboljšav strokovnega ocenjevanja programov in projektov na javnih razpisih Ministrstva za kulturo, 2025. Dostopno na: <https://www.gov.si/zbirke/delovna-telesa/nacionalni-svet-za-kulturo/>.

⁶ Infrastruktura ni birokracija, presoja učinkov je predpogoj odgovorne reforme. Odziv Asociacije na tiskovno konferenco ob napovedi Ministrstva za kulturo RS o predlogu izstopa iz Javnega zavoda za razvoj sodobne plesne umetnosti. Dostopno na: https://www.asociacija.si/si/wp-content/uploads/2026/08/Odziv_na_tiskovno_z_dne_11082026_Asociacija_F.pdf

kateri problemi obstoječega sistema se z njo rešujejo, kako bo novi sistem deloval bolje in kakšne bodo njegove posledice za različne dele kulturnega ekosistema. **Ministrstvo zato pozivamo, da predlog umakne iz obravnave, javno predstavi analitične podlage in razloge za predlagane spremembe ter pred njegovo ponovno objavo izvede najmanj 30-dnevno javno razpravo in strukturiran dialog s stroko.** Ministrstvo bo tako zagotovi, da sodelovanje javnosti ne bo zgolj formalno, temveč bo strokovni javnosti omogočeno dovolj časa za tehtno sodelovanje pri oblikovanju rešitev, resno proučitev predloga in pripravo širokega nabora argumentiranih pripomb.

Zaupanje se krepi z dejanji

Takšno postopanje po naši oceni v danem kontekstu ne spodkopava le kakovosti konkretnega postopka priprave pravilnika, temveč tudi zaupanje v legitimnost načina oblikovanja kulturne politike. Če se deklaracije ministrice o kulturi kot povezovalni sili, dialogu s sektorjem in njenem prizadevanju, da bi tudi tisti del slovenske ustvarjalnosti, ki ji ne zaupa, prepričala z delom⁷, ne odražajo v dejanskih postopkih ministrstva, postajajo te do določene mere zaveze brez vsebine. Glede na nezaupanje, ki ga je sektor že izrazil v naši anketi o posledicah zadrževanja postopkov in izplačil⁸, je postopanje organa še posebej občutljiva tema: zaupanje se ne vzpostavlja z deklaracijami, temveč s predvidljivim, transparentnim in vključujočim delovanjem. Od ministrstva zato pričakujemo, da deklaracije prelije v prakso, povezuje, preverja učinke svojih odločitev, odpira prostor za dialog in zagotovi, da bo način oblikovanja kulturne politike odražal vrednote, ki jih samo postavlja v ospredje.

V nadaljevanju v Asociaciji podajamo konkretnejše komentarje in predloge na osrednje rešitve predloga pravilnika.

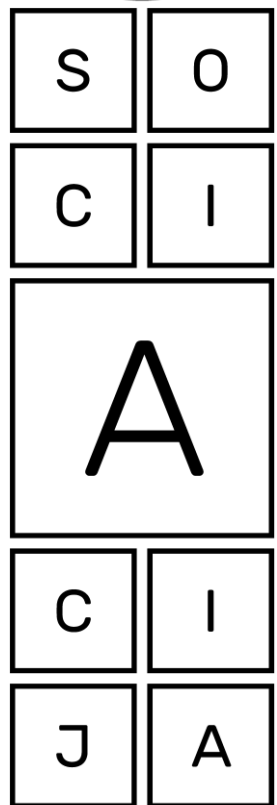
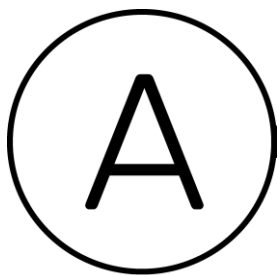
1. Sestava komisij mora zagotavljati področnost, pluralnost in poznavanje pogojev dela

Pozdravljamo natančnejšo razmejitev nekaterih umetniških področij. Ločitev plesnih umetnosti ter razmejitev vizualnih umetnosti od arhitekture in oblikovanja lahko omogočita strokovno primernejšo obravnavo področij, če se odrazita tudi v sestavi komisij in njihovih kompetencah.

Nasprotno pa možnost najmanj tričlanskih stalnih komisij na več področjih, četudi so stvarnost po veljavni ureditvi, zahteva tehtnejšo utemeljitev. Število članov ne sme biti določeno zgolj organizacijsko, temveč glede na raznovrstnost področja, število in zahtevnost zadev, tveganje izločitev zaradi nasprotja interesov ter potrebo po zastopanosti različnih zvrsti in oblik delovanja. Pri treh članih lahko namreč že ena izločitev ali odsotnost bistveno zoži strokovno in izkustveno podlago odločitve. Ker komisija sklepe sprejema

⁷ Ministričine besede na vprašanje novinark v oddaji Osmi dan z dne 8. junija 2026. Dostopno na: <https://365.rtvsl.si/arhiv/osmi-dan/175227822>

⁸ Analiza hitre ankete o posledicah zastoja pri financiranju in postopkih Ministrstva za kulturo. Dostopno na: https://www.asociacija.si/si/wp-content/uploads/2026/07/Analiza-zastoja_compressed-1.pdf

z večino glasov vseh članov, lahko izločitev enega člana hkrati oteži ali onemogoči veljavno odločanje. To je posebej problematično pri intermedijskih umetnostih, kjer predlog dopušča najmanj tri člane kljub veliki raznovrstnosti praks. **Predlagamo, da pravilnik za vse stalne komisije določi najmanj pet članov.** Začasna komisija naj ima najmanj tri člane, kadar pa ocenjuje vloge ali opravlja nalogo, ki povezuje več področij oziroma vidikov kulture, najmanj pet članov.

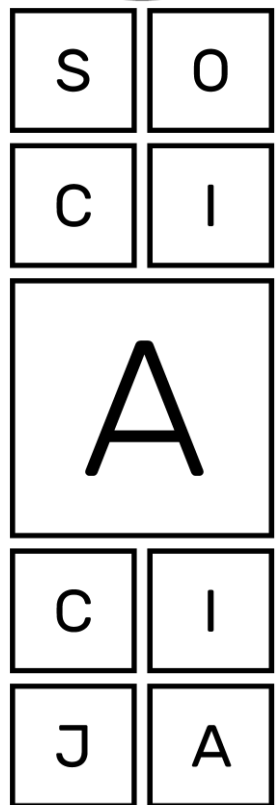
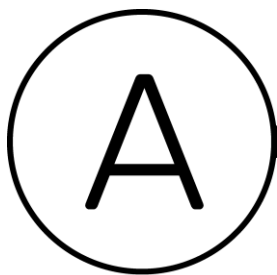
Pravilnik mora ob tem urediti tudi **varen način nadomeščanja članov**, kadar zaradi izločitve oziroma nasprotja interesov komisija ne more odločati v ustrezni sestavi. Predlagamo, da se nadomestni člani ne določajo *ad hoc* za posamezno zadevo, temveč izberejo med ustreznimi kandidati istega javnega vabila po vnaprej določenem vrstnem redu. Tako je mogoče zagotoviti nemoteno odločanje, ne da bi se ob posamezni zadevi na novo in brez vnaprej določenih pravil oblikovala strokovna sestava komisije. Ob tem naj pravilnik jasneje uredi tudi sam postopek odločanja o izločitvi. O obstoju nasprotja interesov naj odločijo preostali neizločeni člani komisije ob ustreznih pravnih podpori ministrstva in brez sodelovanja člana, na katerega se razlog za izločitev nanaša, odločitev pa mora biti obrazložena in zabeležena v zapisniku.

Pravilnik mora pri tem jasno razlikovati med nadomestnim članom in dodatnim strokovnjakom. Nadomestni član nadomesti izločenega člana, ima glasovalno pravico ter se izbere med ustreznimi kandidati istega javnega vabila po vnaprej objavljenem rezervnem vrstnem redu. Dodatni strokovnjak pa se vključi samo zaradi manjkajoče strokovne kompetence pri posamezni zadevi, poda samostojno obrazloženo mnenje in nima glasovalne pravice.

Predlagani peti odstavek 5. člena načeloma omenja različne zvrsti, organizacijske oblike, spolno uravnoteženost in geografsko razpršenost, vendar jih upošteva le »v skladu z možnostmi«, medtem ko starostne oziroma generacijske raznolikosti ne navaja več. V društvu smo mnenja, da takšna merila ne smejo ostati nezavezujoča dopolnitev ali usmeritev. Delo komisije je namreč kakovostnejše, kadar kot celota poveže različne in široko reprezentativne strokovne perspektive ter poznavanje javnih zavodov, nevladnih organizacij, samostojnih delavcev v kulturi in drugih produkcijskih ter geografskih okolij. Tudi raziskave, pripravljene za Nacionalni svet za kulturo, posebej opozarjajo na pomen vključevanja praktikov oziroma članov z neposrednimi terenskimi izkušnjami.⁹ Zato predlagamo, da pravilnik določi obveznost sestave komisije, ki kot celota zagotavlja področnost ter raznolikost zvrsti, generacij, organizacijskih oblik in geografskih okolij. Med člani morajo biti ustrezno zastopani tudi samostojni delavci v kulturi in osebe z izkušnjami delovanja v nevladnih organizacijah.

Javno vabilo za imenovanje članov ni nova pridobitev predloga pravilnika, saj ga določa že 21. člen ZUJIK. Njegovo ohranitev pri tem pozdravljamo. Hkrati pa smo v Asociaciji še naprej mnenja, da mora pravilnik zakonsko zahtevo operacionalizirati: določiti mora merila izbire, način njihove uporabe,

⁹ Glej zlasti primerjalne analize in projektno nalogo, navedene v opombi pod črto št. 5.

obrazložitev izbora ter javno predstavitev strokovnih kompetenc imenovane komisije. Sicer lahko javno vabilo ostane zgolj formalna predhodna faza izbire.

Predlog tudi določa le, da so člani po izteku mandata lahko znova imenovani, ne povzame pa zakonske omejitve, da so lahko ponovno imenovani največ dvakrat zapored. Čeprav omejitev iz ZUJIK velja neposredno, jo mora pravilnik povzeti ali se nanjo nedvoumno sklicevati, da ne ustvarja vtisa neomejenega ponavljanja mandatov. Pozdravljamo pa omejitev imenovanja stalne komisije v času, ko minister opravlja tekoče posle, na obdobje do nastopa ministra s polnimi pooblastili, saj zmanjšuje možnost dolgoročnega kadrovskega posega v prehodnem obdobju.

Pred začetkom dela mora ministrstvo članom še naprej zagotavljati tudi **obvezno usposabljanje** o nalogah in pravnih podlagah komisij, merilih in rokih, preprečevanju nasprotja interesov, pripravi obrazloženih individualnih ocen, kolektivnem odločanju ter posebnostih področja posamezne komisije. Takšno usposabljanje je **pogoj za primerljivo, strokovno in procesno pravilno odločanje**.

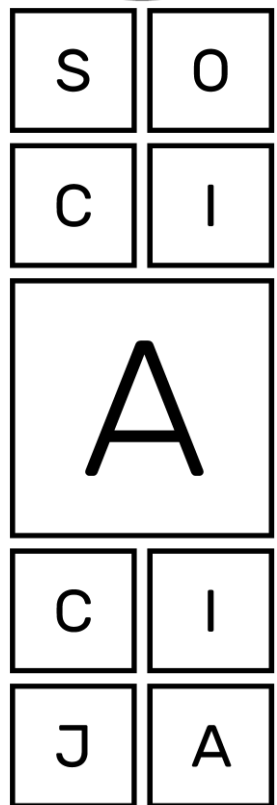
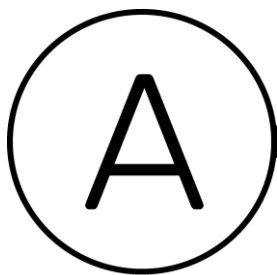
2. Transdisciplinarne umetnosti in čezsektorsko delovanje potrebujejo jasno mesto v sistemu

Predlog pravilnika med področji stalnih strokovnih komisij ne navaja transdisciplinarnih umetnosti oziroma programov, čeprav jih Ministrstvo za kulturo že obravnava kot samostojen sklop javnega financiranja in je zanje v preteklem mandatu imenovalo posebno začasno strokovno komisijo. Intermedijskih umetnosti pri tem ni mogoče enačiti s transdisciplinarnimi praksami: prve so samostojno umetniško področje, druge pa po svoji naravi povezujejo več umetniških disciplin ali umetnost z znanostjo, gospodarstvom, raziskovanjem, tehnologijo, izobraževanjem, zdravjem, okoljem, socialnim varstvom in drugimi sektorji.¹⁰

Možnost imenovanja začasne komisije za naloge, ki z drugimi sektorji povezujejo več področij oziroma vidikov kulture, tega vprašanja ne rešuje ustrezno. Ta možnost obstaja že v veljavnem pravilniku in zato ni pridobitev nove ureditve. Če ministrstvo transdisciplinarne in čezsektorske programe razpisuje redno ali večletno, njihovo ocenjevanje ni enkratna naloga, temveč predvidljiva stalna potreba. Zato menimo, da najmanj v delu, ki je že predmet večletnega programskega sofinanciranja na področju ustvarjalnosti, ni primerno prepuščati začasnim, potencialno tričlanskim komisijam, katerih člani so lahko imenovani brez javnega vabila.

Asociacija predlaga, da pravilnik **transdisciplinarne umetnosti in čezsektorske kulturne programe** opredeli kot **samostojno področje stalne komisije z**

¹⁰ Ministrstvo je transdisciplinarne programe kot samostojen sklop vključilo tudi v Javni razpis za izbor javnih kulturnih programov na področju umetnosti za obdobje 2026–2029. Dostopno na: <https://www.gov.si/dogodki/2025-07-02-javne-instrukcije-za-javni-razpis-za-izbor-javnih-kulturnih-programov-na-podrocju-umetnosti/>. Na vse večjo večdisciplinarnost kulturnega dela in potrebo po ustrezni obravnavi transdisciplinarnega ustvarjanja je Asociacija opozorila tudi v odzivu na predlog Uredbe o samozaposlenih v kulturi iz leta 2024. Dostopno na: https://www.asociacija.si/si/wp-content/uploads/2024/07/Odziv-na-Uredbo_o_samozaposlenih_FIN.pdf.

najmanj petimi člani in ustrezno široko sestavo. Kadar pri posamezni zadevi med njenimi člani ni ustrezno zastopano potrebno znanje partnerske discipline ali sektorja, naj se njeno delo **ciljno dopolni z dodatnim strokovnjakom**. Ta sodeluje pri vprašanjih s svojega področja, poda samostojno obrazloženo mnenje in **nima glasovalne pravice**; njegovo mnenje in opredelitev komisije do njega morata ostati sledljiva.

Pravilnik mora urediti način sodelovanja komisij, kadar se pri presoji posamezne zadeve odpre strokovno vprašanje z drugega področja. Pristojna komisija naj praviloma pridobi **omejeno obrazloženo mnenje druge stalne komisije**. Medpodročni senat naj se oblikuje le izjemoma, kadar je predmet presoje nedeljivo povezan z več področji in strokovno ustrezne presoje ni mogoče zagotoviti z ločenimi mnenji. Ureditev se mora omejiti na organizacijo strokovnega dela komisij in ne sme posegati v pravila ZUJIK in uredbe o vsebini vloge, področni pristojnosti ali načinu izpolnjevanja meril.

Enaka procesna varovalka je pomembna tudi pri statusnih zadevah. Če se pri presoji odpre strokovno vprašanje z drugega področja, naj pristojna komisija praviloma pridobi omejeno obrazloženo mnenje druge stalne komisije.

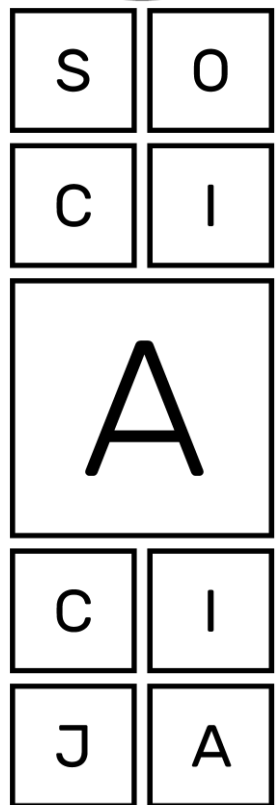
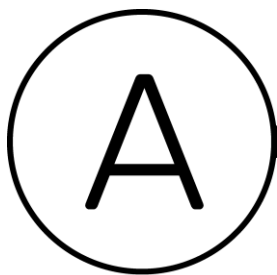
Medpodročni senat naj bo subsidiarna rešitev samo za vsebinsko nedeljivo večpodročno zadevo, ki je ni mogoče ustrezno presoditi z ločenimi področnimi mnenji in po svoji materiji ne spada na področje transdisciplinarnih umetnosti ali čezsektorskih kulturnih programov. Senat ni začasna komisija, temveč oblika skupnega dela članov pristojnih stalnih komisij.

3. Komisija za podporne programe se mora ohraniti

Asociacija nasprotuje odpravi samostojne strokovne komisije za podporne programe, pod katere spada delovanje sektorskih mrež, stanovskih organizacij ter projektov, ki skrbijo za posamične vidike strokovnega razvoja in razvoja občinstev v kulturi. Njena uvedba leta 2022 je pomenila pomembno priznanje, da podporno okolje ni administrativni dodatek umetniški produkciji, temveč temeljni del kulturnega ekosistema. Asociacija jo je zato že ob sprejetju veljavnega pravilnika izpostavila kot eno njegovih pomembnih pridobitev, ki odraža primerljivo ureditev na drugih resorjih, npr. v gospodarstvu.¹¹

Podporni programi opravljajo horizontalne, infrastrukturne in strokovne funkcije: krepijo raven strokovnega razvoja in kompetenc na področjih kulture, razvijajo občinstva, izvajajo podporne storitve, ki pomenijo

¹¹ Asociacija uvedbo samostojne komisije za podporne programe zagovarja najmanj od odziva iz leta 2018. Dostopno na: <https://www.asociacija.si/si/2018/12/04/odziv-na-predlog-pravilnika-o-strokovnih-komisijah/>. Komisijo je vključila tudi v svoj normativni predlog pravilnika iz leta 2022. Dostopno na: https://www.asociacija.si/si/wp-content/uploads/2022/09/Pravilnik-o-strokovnih-komisijah_-_predlog-Asociacije_FIN.pdf, ob sprejetju pravilnika pa jo je označila za pomembno pridobitev in prvi korak k priznanju temeljnega pomena podpornih programov. Dostopno na: <https://www.asociacija.si/si/2022/10/10/poziv-k-prijavam-za-clanstvo-v-strokovnih-komisijah/>. Primer sistemskega večletnega financiranja podpornega okolja na področju gospodarstva. Dostopno na: <https://www.gov.si/novice/2025-10-20-objavljen-javni-razpis-za-celovito-podporo-podjetnikom-po-vsej-sloveniji/>. Podporno okolje za podjetništvo ureja tudi zakon. Dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAK05073>

administrativno, pravno in birokratsko razbremenitev ustvarjalcev, informirajo, artikulirajo interese in potrebe, izobražujejo, spodbujajo mreženje, internacionalizacijo, profesionalizacijo in izboljševanje pogojev dela kulturnih delavcev in ustvarjalcev. Njihov učinek praviloma presega eno umetniško disciplino ter prispeva ne le h kakovosti domače ustvarjalnosti in kulture, temveč tudi k razvoju podpornega okolja, recepcije, vključevanja občinstev in s tem dostopnosti. Če se njihovo ocenjevanje razprši med posamezne umetniške komisije, obstaja tveganje neenotne presoje, izgube systemskega pogleda in podrejanja podpornih funkcij merilom umetniške produkcije.

Pravilnik mora zato **ohraniti samostojno komisijo za podporne programe** ter njeno sestavo vezati na poznavanje kulturne politike, vprašanj strokovnega razvoja področij, razvoja nevladnega sektorja, podpornih dejavnosti in pogojev dela v kulturi. Posebna horizontalna komisija je v tem primeru utemeljena prav zato, ker je tudi predmet njenega ocenjevanja horizontalen in sistemski.

4. Statusne pravice zahtevajo področno strokovno presojo

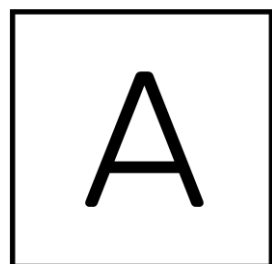
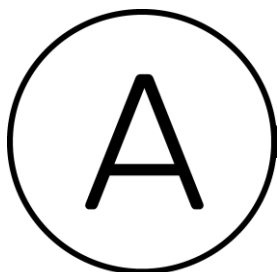
Predlog ponovno uvaja posebno komisijo za vpis v razvid samostojnih delavcev v kulturi in priznavanje pravic po ZUJIK. **Asociacija takšni koncentraciji statusnih presoj v eni horizontalni komisiji nasprotuje.**¹² Presoja kakovosti, obsega, odmevnosti in pomena dela posameznika zahteva poglobljeno poznavanje njegove umetniške oziroma strokovne discipline. Ena komisija tako izrazito težko enakovredno zagotovi kompetence za presojo tako različnih področij, kot so glasba, uprizoritvene in vizualne umetnosti, arhitektura, oblikovanje, knjiga, intermedijske umetnosti, avdiovizualno področje in kulturna dediščina.

Mesečno sestajanje in 20-dnevni rok lahko pomembno prispevata k hitrejšemu odločanju, zato določila pozdravljamo, ne rešujeta pa vprašanja strokovne ustreznosti. **Hitrost postopka in področnost presoje sta različni vprašanji:** prvo je mogoče izboljšati z rednim razporedom sej in ustrezno administrativno podporo, drugega pa ni mogoče nadomestiti z organizacijsko centralizacijo.

Primarni predlog Asociacije je zato, da strokovna merila za vpis v razvid in priznanje pravic še naprej presojuje **pristojne področne komisije**. Če ministrstvo posebno horizontalno komisijo kljub temu ohrani, mora pravilnik kot minimalne varovalke določiti:

- **obvezno obrazloženo dodatno področno mnenje pristojne področne komisije** oziroma vseh komisij, pristojnih po predpisih, ki urejajo posamezni statusni postopek, že pred prvo presojo;
- možnost horizontalne komisije, da od področnega mnenja odstopi le z izrecno, vsebinsko in preverljivo obrazložitvijo;

¹² Gre za kontinuirano stališče Asociacije. Društvo je že leta 2018 predlagalo ukinitve posebne horizontalne komisije in vrnitev statusnih presoj matičnim področnim komisijam. Dostopno na: <https://www.asociacija.si/si/2018/12/04/odziv-na-predlog-pravilnika-o-strokovnih-komisijah/>. Ob sprejetju pravilnika leta 2022 je takšno ureditev izrecno pozdravilo kot rešitev, ki zvišuje raven strokovnosti. Dostopno na: <https://www.asociacija.si/si/2022/10/10/poziv-k-prijavam-za-clanstvo-v-strokovnih-komisijah/>.

- **dopolnilno področno presojo**, kadar vlagateljeva izjasnitev vsebuje konkretiziran očitek strokovne pomanjkljivosti prvotne presoje;
- **omejitev dopolnilne presoje na konkretizirana sporna strokovna vprašanja**, brez ponavljanja nespornih delov presoje;
- sodelovanje **najmanj enega dodatnega področno usposobljenega strokovnjaka**, ki ni sodeloval pri pripravi prvotnega področnega mnenja;
- obrazložen odgovor na bistvene navedbe vlagatelja in pojasnilo, kako sta bili dodatno in dopolnilno področno mnenje upoštevani v **končnem strokovnem mnenju**.

Izjasnitev vlagatelja pri tem ni formalna druga stopnja oziroma pritožba, temveč pravica, da se vlagatelj pred izdajo odločbe odzove na ugotovitve organa.¹³ Prav zato mora biti njen učinek stvaren: če vlagatelj **konkretizirano izpodbija strokovno presojo**, mora **sporna strokovna vprašanja** obravnavati ustrezna področna stroka, ne le ista horizontalna komisija brez dodatne ekspertize. Če se izjasnitev nanaša izključno na pravno, procesno ali administrativno vprašanje, **dopolnilna strokovna presoja ni potrebna**.

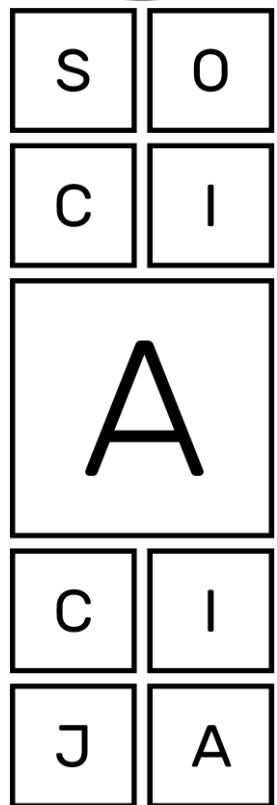
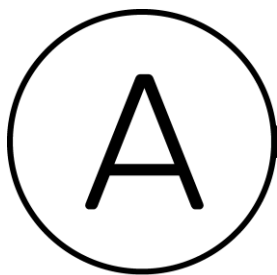
V alternativnem modelu mora dodatno oziroma dopolnilno področno mnenje nastati praviloma **v desetih delovnih dneh znotraj skupnega 20-dnevnega roka** za pripravo končnega strokovnega mnenja. Horizontalna komisija se mora zato po potrebi sestajati **pogostejše kot enkrat mesečno**, področne komisije pa morajo statusne zadeve obravnavati **prednostno**. Le tako dodatna področna presoja okrepi strokovnost postopka, ne da bi ga neupravičeno podaljševala.

Ker je navedene cilje mogoče normativno uresničiti na dva načina, Asociacija v prilogi podaja dve različici predloga sprememb pravilnika. Kot **primarni model** predlagamo ohranitev strokovne presoje statusnih pravic pri **pristojnih področnih komisijah**. **Alternativni model** pa je pripravljen za primer, če ministrstvo želi ohraniti posebno horizontalno komisijo za statusne pravice; v tem primeru mora njeno **končno strokovno mnenje** temeljiti na obvezni področni presoji in jasnih varovalkah strokovne avtonomije. Oba modela tako zasledujeta isti cilj: zagotoviti, da **organizacijska centralizacija postopka ne nadomesti področne strokovne presoje**.

Projektna naloga, ki jo je za NSK pripravil Simon Kardum, sicer neposredno obravnava ocenjevanje programov in projektov na javnih razpisih, ne statusnih pravic. Njeno priporočilo o možnosti neodvisne ponovne presoje zato ni neposredno prenosljivo. Potrjuje pa širše procesno načelo, da mora biti ob utemeljenem ugovoru zagotovljena dejanska strokovna kontrola, pri kateri ne zadošča le formalna ponovitev prvotnega odločanja.

Dodatno želimo opozoriti, da razlika med stališčema Asociacije do podpornih programov in statusnih pravic pri tem ni protislovna. **Podporni programi so po svoji naravi medpodročni in sistemski**, zato potrebujejo horizontalno komisijo.

¹³ Glej načelo zaslišanja stranke iz 9. člena Zakona o splošnem upravnem postopku. Upravno sodišče je poudarilo, da mora biti stranka pred izdajo odločbe seznanjena z vsemi pravno relevantnimi dejstvi, na katerih bo odločitev temeljila, ter imeti dejansko možnost, da se o njih izjavi; sodba I U 1892/2019-11 z dne 28. januarja 2020. Dostopno na: <https://pisrs.si/sodnaPraksa?idECLI=ECLI%3ASI%3AUPRS%3A2020%3AI.U.1892.2019.11>.

Status posameznika pa se presoja predvsem glede na strokovna merila njegove discipline, zato zahteva podrobno presojo.

5. Kolektivna odločitev mora temeljiti na individualni presoji

Predlog določa, da člani ocene in mnenja med seboj uskladijo tako, da končna ocena in mnenje odražata mnenje večine. Kolektivna razprava je bistvena prednost veččlanskega strokovnega telesa: omogoča soočenje argumentov, preverjanje presoje in oblikovanje skupne odločitve. Problem nastane, če »usklajevanje« pomeni izbris individualnih ocen ali pritisk na posameznega člana, naj svojo presojo prilagodi večini. Zato mora pravilnik jasno zavarovati tudi strokovno samostojnost posameznega člana. Član komisije pri strokovni presoji ne sme biti vezan na vsebinska navodila predsednika, ministrstva, pristojnega uslužbenca ali drugih oseb, zaradi svojega strokovnega mnenja, individualne ocene, glasu ali ločenega mnenja pa ne sme biti sankcioniran oziroma postavljen v slabši položaj.

Pri strokovnem vrednotenju različne ocene namreč niso nujno napaka. Lahko so legitimna posledica različnih strokovnih perspektiv. Raziskave panelnega ocenjevanja kažejo, da razprava sicer pogosto zmanjša razlike med ocenami, vendar večja usklajenost sama po sebi še ne zagotavlja večje zanesljivosti; na rezultat lahko vplivajo konformizem, položaj posameznikov v skupini in način razprave o ocenah.¹⁴

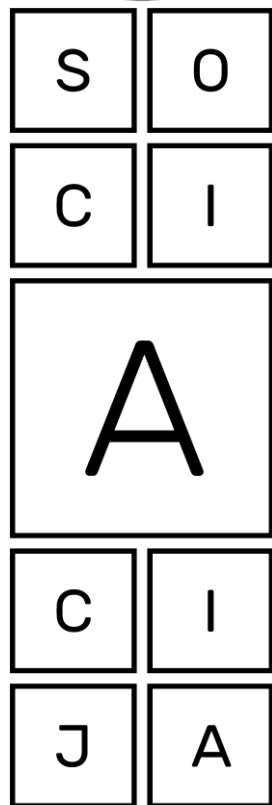
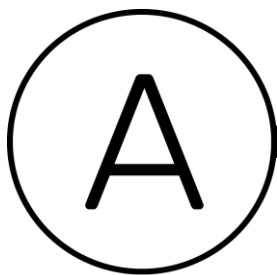
Pravilnik mora zato jasno določiti zaporedje odločanja:

1. vsak član pred skupno razpravo samostojno pripravi oceno in obrazložitev;
2. individualne ocene se dokumentirajo in ohranijo v spisu;
3. komisija nato opravi vsebinsko razpravo po merilih;
4. sprememba individualne ocene mora biti posledica strokovnih argumentov in sledljiva;
5. končna odločitev se sprejme z večino, bistvena nesoglasja pa se evidentirajo;
6. član lahko poda obrazloženo ločeno mnenje, ki postane del dokumentacije.

Takšna ureditev ne slabi kolektivne odgovornosti. Nasprotno, zagotavlja, da skupno mnenje temelji na dejanski pluralnosti presoj in da je mogoče razumeti, kako je komisija prišla do končne odločitve.¹⁵

¹⁴ Glej Mikael Fogelholm idr., »Panel discussion does not improve reliability of peer review for medical research grant proposals«, *Journal of Clinical Epidemiology*, letnik 65, št. 1, 2012, str. 47–52. Dostopno na: <https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2011.05.001>; Elizabeth L. Pier idr., »'Your comments are meaner than your score': score calibration talk influences intra- and inter-panel variability during scientific grant peer review«, *Research Evaluation*, letnik 26, št. 1, 2017, str. 1–14. Dostopno na: <https://doi.org/10.1093/reseval/rvw025>. Prim. tudi Matan Harel, Elchanan Mossel, Philipp Strack in Omer Tamuz, »Rational Groupthink«, *The Quarterly Journal of Economics*, letnik 136, št. 1, 2021, str. 621–668. Dostopno na: <https://doi.org/10.1093/qje/qjaa026>.

¹⁵ Primerljivo procesno zaporedje uporablja Evropska komisija pri vrednotenju predlogov v okviru programa Obzorje Evropa: samostojni individualni presoji sledita skupina za doseganje soglasja in panelni pregled, konsenzualno poročilo pa vključuje tudi morebitna odklonilna stališča. EU Funding & Tenders Portal: Online Manual. Dostopno na: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/common/guidance/om_en.pdf. Horizon Europe Proposal Evaluation – Standard Briefing Slides for Experts. Dostopno na: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/experts/standard-briefing-slides-for-experts_he_en.pdf. Domači primer kombinacije prizadevanja

6. Predsednik naj usklajuje postopek, ne vsebine strokovnih ocen

Pozdravljamo, da komisija predsednika in njegovega namestnika še naprej sama izvoli med svojimi člani. Predlagane in bolj določene pristojnosti predsednika pa je po našem mnenju treba dodatno opredeliti tako, da je jasno, da ostajajo **procesne in koordinacijske**. V kombinaciji z obveznim usklajevanjem ocen lahko pristojnost »usklajevanja priprave strokovnih mnenj, ocen, predlogov, poročil in stališč« predsedniku namreč omogoči nesorazmeren vpliv na vsebino končne presoje.

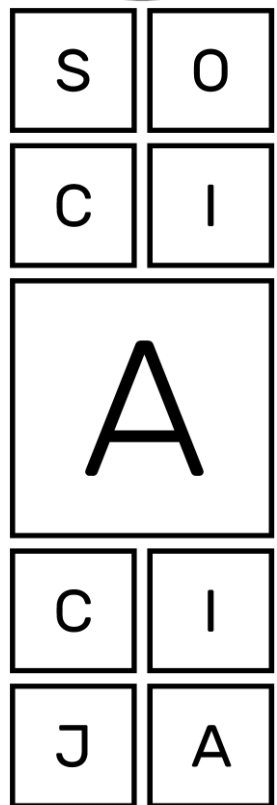
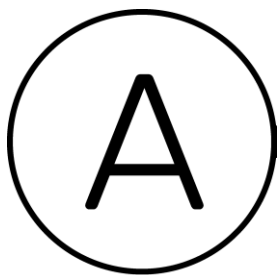
Pravilnik, kot predlagamo, naj torej izrecno določi, da predsednik:

- organizira delo in vodi razpravo;
- skrbi za roke in enakopravno sodelovanje članov;
- ne sme spreminjati ali od člana zahtevati spremembe individualne ocene;
- nima odločilnega oziroma prevladujočega glasu;
- končno mnenje posreduje šele po tem, ko ga komisija sprejme na predpisan način.

Enako pomembna je meja med strokovno komisijo in ministrstvom. Administrativna, pravna in finančna podpora ministrstva je za učinkovito delo komisij potrebna, vendar **ne sme preiti v prevzemanje strokovnih nalog ali usmerjanje vsebine presoje**. Smiselno je, da pristojni uslužbenec preveri dejstva, uporabo predpisanih meril in popolnost obrazložitve. Če ministrstvo dokument vrne komisiji v ponovno obravnavo, morajo biti razlogi za to pisni in obrazloženi, vrnitev pa ne sme vsebovati navodila glede zelenega rezultata strokovne presoje. Jezikovni ali slogovni popravki ministrstva morajo biti komisiji vidni in ne smejo spreminjati pomena.

Pozdravljamo ohranitev izrecne določbe, da so komisije pri strokovnem delu samostojne. To načelo je treba dopolniti z določbo, da člani pri oblikovanju mnenj in ocen **niso vezani na vsebinska navodila** ministrstva, skrbnika, namestnikov ali predsednika ter da zaradi strokovnega mnenja ali glasovanja ne smejo biti razrešeni. Zato je nesprejemljiv tudi odprt razlog za razrešitev, po katerem lahko minister člana zamenja že zato, ker presodi, da bi bilo zaradi »strokovnosti ali učinkovitosti« smiselno imenovati drugega. Takšna določba je po mnenju Asociacije premalo določna in lahko razvrednoti štiriletni mandat ter načelo samostojnosti. Razlogi za predčasno razrešitev morajo biti zato določeni jasno in preverljivo, članu pa morajo biti pred odločitvijo predstavljeni konkretni očitki in **omogočena izjasnitev**; odločitev o razrešitvi mora biti **pisna in obrazložena**. Nestrinjanje z večinsko odločitvijo, vsebina strokovne ocene ali mnenja, glasovanje, ločeno mnenje oziroma obrazložena pripomba k zapisniku **ne smejo biti razlog za razrešitev**.

za soglasje, večinskega stališča in obrazloženega ločenega mnenja je 15. člen nekdanjega Pravilnika o Strokovni komisiji vrednotenja. Dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV13482>. Institut ločenega mnenja ureja tudi 71.–73. člen Poslovnika Ustavnega sodišča. Dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=POSL72>.

7. Začasne komisije, plačilo, zapisniki in javnost dela

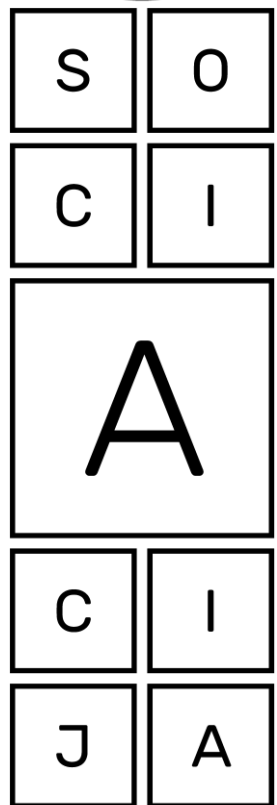
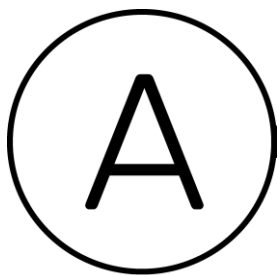
Možnost imenovanja članov začasne komisije brez javnega vabila izhaja že iz 21. člena ZUJIK in je omejena na enkratno opravljanje nalog v časovno omejenem obsegu.¹⁶ Predlog pa možnost neposrednega imenovanja veže tudi na začasne komisije za naloge, ki povezujejo več področij, ter na komisije, ustanovljene zaradi raznovrstnosti ali večjega obsega dela. S tem lahko zakonsko izjemo razširi prek enkratnih, časovno omejenih nalog. Pravilnik mora zato jasno določiti, da je **imenovanje brez javnega vabila dopustno samo ob hkratni izpolnitvi obeh zakonskih pogojev**. Sklep mora določiti vsebinsko opredeljeno nalogo, sestavo in trajanje komisije, ministrstvo pa ga mora objaviti ter obrazložiti, zakaj naloge ni mogoče zaupati obstoječi komisiji oziroma skupnemu delu več stalnih komisij. **Začasna komisija mora ostati izjema** za posebne, enkratne in časovno omejene naloge ter ne sme postati organizacijski nadomestek za stalne komisije pri rednih oziroma ponavljajočih se nalogah. Njeno uporabo je treba izrecno izključiti pri individualnih postopkih glede statusnih pravic ter pri rednem oziroma ponavljajočem se ocenjevanju javnih razpisov in pozivov. Medpodročni senat ni začasna komisija, temveč izjemna oblika skupnega dela članov pristojnih stalnih komisij.

Predlog dokumente komisije ovrednoti kot avtorsko delo, podlago za izplačilo pa veže na sklenjeno avtorsko pogodbo in delo, izkazano s končnimi dokumenti. Takšna ureditev ne zajame nujno celotnega dejanskega dela: preučitve vlog in gradiv, udeležbe na sejah in obveznih izobraževanjih, ponovne presoje po izjasnitvi, priprave pripomb k razpisnim podlagam ter drugih sistemskih nalog komisije. V Asociaciji še naprej zagovarjamo jasno in dostojno ureditev honorarjev glede na obseg in zahtevnost nalog, kar priporoča tudi Kardumova analiza.¹⁷ Predlagamo tako, da pravilnik zagotavlja **plačilo celotnega opravljenega strokovnega dela**, način njegovega evidentiranja in vnaprej znana merila za določitev honorarja. Plačilo namreč po našem mnenju ne sme biti odvisno samo od tega, kdo je formalni avtor končnega skupnega dokumenta. Pogodbena oziroma druga pravna podlaga mora ustrezati naravi opravljenega dela in statusu posameznika; kadar član ali dodatni strokovnjak delo zakonito opravi v okviru registrirane dejavnosti, mora biti mogoče plačilo na podlagi računa. Izrecno morajo biti ovrednoteni tudi **delo v medpodročnem senatu, dopolnilna presoja, delo dodatnega strokovnjaka** in dodatne naloge predsednika.

Dobrodošli sta zahteva, da zapisnik vsebuje potek in način usklajevanja ocen, ter možnost ločenega mnenja. Nesprejemljivo pa je, da je že nepodpis zapisnika po pisnem pozivu samostojen razlog za razrešitev. Član lahko podpis utemeljeno zavrne, ker zapisnik ne odraža razprave, glasovanja ali

¹⁶ Glej drugi odstavek 21. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo. Dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAK03370>.

¹⁷ Predlog ustreznega vrednotenja honorarjev nadaljuje stališča Asociacije iz odziva leta 2018 in normativnega predloga iz leta 2022. Dostopno na: <https://www.asociacija.si/si/2018/12/04/odziv-na-predlog-pravilnika-o-strokovnih-komisijah/> in https://www.asociacija.si/si/wp-content/uploads/2022/09/Pravilnik-o-strokovnih-komisijah-_-predlog-Asociacije_FIN.pdf. Za Kardumovo analizo glej opombo pod črto št. 5.

njegovega stališča. Pred sankcijo mora imeti eksplicitno možnost zahtevati popravek in zapisniku priložiti pripombo ali ločeno mnenje. Razrešitev bi bila po mnenju Asociacije lahko dopustna le ob ponavljajočem se neutemeljenem zavračanju sodelovanja, ne pa zaradi vsebinsko obrazloženega nestrinjanja z zapisom.

Poročilo o delu ob koncu mandata pozdravljamo, vendar bi ga kot dokončno pridobitev vrednotili šele, če pravilnik zagotovi **njegovo javno objavo**. Po mnenju društva mora poročilo vsebovati najmanj podatke o številu sej in obravnavanih zadev, zaznanih sistemskih težavah ter priporočilih za izboljšanje razpisov, postopkov in razvoja področja. Ob ustrezni anonimizaciji in varstvu osebnih podatkov, poslovnih skrivnosti ter drugih zakonsko varovanih informacij naj pravilnik **izrecno omogoči tudi objavo povzetkov strokovnih obrazložitvev**. Administrativna sledljivost znotraj ministrstva je pomembna, še pomembnejša pa je krepitev **transparentnosti odločanja in delovanja navzven**.¹⁸

Ob spremembi pravilnika je treba zagotoviti tudi kontinuiteto delovanja strokovnih komisij. Sprejem nove ureditve sam po sebi **ne bi smel povzročiti predčasnega prenehanja mandatov obstoječih komisij**. Te naj praviloma nadaljujejo delo do izteka mandata, za na novo določena področja pa naj se oblikujejo nove komisije oziroma se obstoječe po potrebi dopolnijo v skladu z novimi zahtevami.

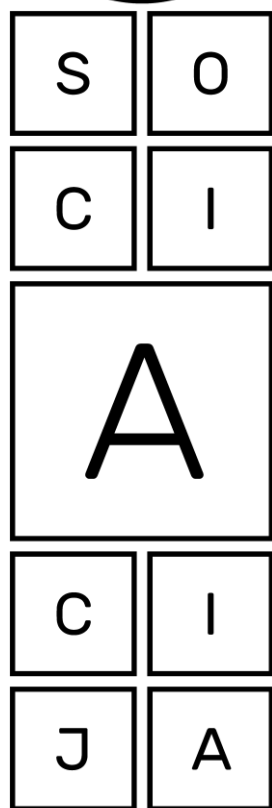
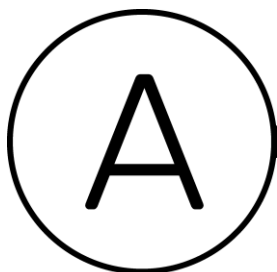
Če osrednje komentarje sklenemo.

Predlog prinaša nekaj **dobrodošlih organizacijskih in področnih izboljšav**, vendar hkrati odpira resna vprašanja o področnosti, pluralnosti in neodvisnosti strokovnega odločanja, ki jih prepoznavamo kot priložnost za krepitev strokovnosti, transparentnosti in pluralnosti odločanja v polju domače kulture. Kot posebej problematične rešitve v Asociaciji vrednotimo **odsotnost jasne in stalne ureditve transdisciplinarnih ter čezsektorskih programov, odpravo komisije za podporne programe, ponovno uvedbo ene horizontalne komisije za statusne pravice brez obvezne področne presoje, možnost premajhnih komisij, nezadostno opredeljen postopek usklajevanja ocen, preširoko opredeljeno vlogo predsednika in ministrstva, nezadostno ureditev plačila ter nesorazmerne razloge za razrešitev članov**.

Asociacija zato Ministrstvo za kulturo poziva, da:

1. predlog umakne iz sedanje, prekratke javne obravnave in zagotovi **najmanj 30-dnevno razpravo**;
2. predstavi evalvacijo veljavnega sistema ter razmerje predloga do raziskav, pripravljenih za Nacionalni svet za kulturo;

¹⁸ Večjo transparentnost imenovanja in delovanja strokovnih komisij ter javnost zapisnikov Asociacija kontinuirano zagovarja najmanj od odziva iz leta 2018 in normativnega predloga iz leta 2022. Dostopno na: <https://www.asociacija.si/si/2018/12/04/odziv-na-predlog-pravilnika-o-strokovnih-komisijah/> in https://www.asociacija.si/si/wp-content/uploads/2022/09/Pravilnik-o-strokovnih-komisijah_-_predlog-Asociacije_FIN.pdf.

3. ohrani samostojno strokovno komisijo za podporne programe;
4. transdisciplinarne umetnosti in čezsektorske kulturne programe uredi kot stalno področje ter zagotovi **ciljno vključitev dodatnega strokovnjaka**, kadar komisija nima potrebne kompetence partnerskega področja;
5. ohrani **področno strokovno presojo** v postopkih glede statusnih pravic oziroma uvede obvezna mnenja pristojnih področnih komisij in učinkovito **dopolnilno področno presojo** ob izjasnitvi;
6. zagotovi dovolj številčne, področno kompetentne in pluralno sestavljene komisije ter varno odločanje ob izločitvah članov;
7. jasneje loči individualno ocenjevanje od kolektivne razprave ter zagotovi sledljivost sprememb ocen in možnost ločenega mnenja;
8. omeji pristojnosti predsednika in ministrstva na procesno koordinacijo ter zaščiti mandate in **strokovno neodvisnost članov**;
9. natančneje omeji začasne komisije brez javnega vabila, zagotovi plačilo celotnega strokovnega dela, uredi ugovor na zapisnik ter zagotovi javnost zaključnih poročil.

V prilogi vsebinske pripombe dopolnjujemo z dvema normativnima predlogoma sprememb posameznih členov pravilnika. **Osnovni model**, ki ga v Asociaciji zagovarjamo, ohranja strokovno presojo statusnih pravic **pri področnih komisijah**. **Alternativni model** za primer, da ministrstvo vseeno ohrani horizontalno statusno komisijo, zagotavlja **obvezno dodatno področno mnenje** pred prvo presojo ter učinkovito **dopolnilno področno presojo** po izjasnitvi vlagatelja. Oba modela izhajata iz skupnih rešitev glede sestave in neodvisnosti komisij, stalnih komisij za transdisciplinarne in podporne programe, subsidiarne medpodročne presoje, individualnega ocenjevanja, izločitev in nadomeščanja članov, začasnih komisij, zapisnikov, plačila ter prehodne ureditve.

Za dodatna vprašanja in pojasnila smo na voljo.

Lep pozdrav,

Društvo Asociacija